

ZNANI LUDZIE

Ciekawostki o Adamie Mickiewiczu: 36 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Bałana · Opublikowano: 14.10.2026 · Zaktualizowano: 19.10.2026 · Zweryfikowano: 19.10.2026

Adam Mickiewicz, urodzony 24 grudnia 1798 r. w Zaosiu pod Nowogródkiem, to największy poeta polskiego romantyzmu, który zmarł w 1855 r. w Konstantynopolu i miał dwa pogrzeby: w Paryżu i na Wawelu. Pierwodruk „Pana Tadeusza” ukazał się 28 czerwca 1834 r. w Paryżu, a w 1999 r. za rękopis epopei zapłacono 200 tys. dolarów. Pamięć poety podtrzymują muzea w Śmiełowie, Warszawie, Stambule i Paryżu oraz pomniki z 1898 r. w Krakowie i Warszawie.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Mickiewicz urodził się 24 grudnia 1798 r. w Zaosiu pod Nowogródkiem.
- W 1817 r. współzałożył w Wilnie tajne Towarzystwo Filomatów.
- Pierwodruk „Pana Tadeusza” ukazał się w Paryżu 28 czerwca 1834 r.
- 29 marca 1848 r. poeta zawiązał w Rzymie Legion Polski.
- Mickiewicz zmarł 26 listopada 1855 r. w Konstantynopolu, a 4 lipca 1890 r. pochowano go na Wawelu.
- W 1999 r. za rękopis „Pana Tadeusza” zapłacono 200 tys. dolarów.
- Pomnik Mickiewicza w Warszawie odsłonięto 24 grudnia 1898 r. w obecności ok. 12 tys. osób.

Młodość: Nowogródek, Wilno i Kowno

1 Mickiewicz urodził się w Wigilię 1798 r.

Adam Mickiewicz urodził się 24 grudnia 1798 r. w Zaosiu pod Nowogródkiem, na ziemiach, które należały wtedy do Imperium Rosyjskiego, a dziś leżą na Białorusi. Pochodził z ubogiej rodziny szlacheckiej. Encyclopaedia Britannica nazywa go jednym z największych poetów Polski i dożywoćnym apostołem wolności narodu polskiego.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, Data odczytu: 2026.10.15

2 W 1817 r. Mickiewicz współzałożył Towarzystwo Filomatów

W 1817 r. Adam Mickiewicz, wtedy student Uniwersytetu Wileńskiego, założył z przyjaciółmi Towarzystwo Filomatów, tajne stowarzyszenie o charakterze spiskowym. W 1823 r. organizację zdekonspirowano, a poetę razem z kolegami aresztowano i zesłano w głąb Rosji za nielegalną działalność patriotyczną. W Moskwie Mickiewicz zaprzyjaźnił się m.in. z Aleksandrem Puszkinem.[2][3]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, <https://www.britannica.com/biography/Adam-Mickiewicz-Polish-poet>, Data odczytu: 2026.10.15, Data odczytu: 2026.10.19; Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Linia chronologiczna (Sens liryków łożańskich), Data odczytu: 2026.10.19

3 W 1819 r. Mickiewicz został nauczycielem w Kownie

W 1819 r. Adam Mickiewicz wyjechał do Kowna, gdzie pracował jako nauczyciel. W tym okresie poznał Marylę Wereszczakównę i zakochał się w niej miłością nieszczęśliwą, bo ukochana wyszła za hrabiego Puttkamera. Według dyrektora muzeum Wańkowiczów w Mińsku malarz Walenty Wańkowicz zaprzyjaźnił się z poetą w Wilnie właśnie dlatego, że bardzo ładnie namalował Marylę.[4][5]

Źródła: Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Linia chronologiczna (Sens liryków łożańskich), <https://zpe.gov.pl/watek/LP491JJ1BM/193/a/linia-chronologiczna/D333VAPQV>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Polski, W Mińsku uroczystość w 215. rocznicę urodzin Walentego Wańkowicza, Data publikacji: 2015.05.12, Data odczytu: 2026.10.19

4 Tomik z 1822 r. zapoczątkował polski romantyzm

W 1822 r. ukazał się 1. tom „Poezji” Mickiewicza z balladami i romansami. Według Britanniki tomik zawierał też ważną przedmowę, w której poeta wyjaśniał, że chce przeszczepić na grunt polski zachodnioeuropejskie formy poetyckie. Drugi tom z 1823 r. zawierał II i IV część „Dziadów”, nowego rodzaju dramatu romantycznego.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, Data odczytu: 2026.10.15

5 Sejm ogłosił 2022 r. Rokiem Romantyzmu Polskiego

Sejm uchwalił z 17 listopada 2021 r. ustanowił 2022 r. Rokiem Romantyzmu Polskiego, bo w 1822 r. w Wilnie ukazały się „Ballady i romanse” Mickiewicza. Posłowie zapisali, że w 2022 r. przypadają dwusetne urodziny tej epoki, i przywołali petycję 51 badaczy romantyzmu. Obchody objęły też innych wieszczów, m.in. Zygmunta Krasińskiego, którego 210. rocznicę urodzin uczczono w lutym 2022 r.[6][7]

Źródła: Monitor Polski, Uchwała Sejmu RP z dnia 17 listopada 2021 r. w sprawie ustanowienia roku 2022 Rokiem Romantyzmu Polskiego (M.P. 2021 poz. 1095), Data publikacji: 2021.11.30, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Polski, W 210. rocznicę urodzin Zygmunta Krasińskiego na grobie poety złożono kwiaty od prezydenta, Data publikacji: 2022.02.19, Data odczytu: 2026.10.19

Zesłanie i Wielka Emigracja

6 W 1825 r. Mickiewicz odwiedził Krym

Podczas pobytu w Rosji Mickiewicz odwiedził w 1825 r. Krym, a wkrótce potem wydał cykl „Sonety krymskie” (1826). W 1828 r. ukazał się „Konrad Wallenrod”, poemat o wojnach zakonu krzyżackiego z Litwinami, który w rzeczywistości opowiadał o odwiecznym sporze Polski z Rosją.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, Data odczytu: 2026.10.15

7 „Portret Adama Mickiewicza na Judahu skale” powstał w latach 1827–1828

Walenty Wańkowicz namalował „Portret Adama Mickiewicza na Judahu skale” w latach 1827–1828. Obraz należy dziś do zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. Wańkowicz spędził ostatnie 8 miesięcy życia w Paryżu i zmarł tam 12 maja 1842 r., według niektórych źródeł na rękach Mickiewicza.[8][5]

Źródła: Polskie Radio, Poland's national bard Adam Mickiewicz was born 225 years ago, Data publikacji: 2023.12.24, Data

odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Polski, W Mińsku uroczystość w 215. rocznicę urodzin Walentego Wańkowicza, Data publikacji: 2015.05.12, Data odczytu: 2026.10.19

8 W 1829 r. opuścił Rosję i ominęło go powstanie listopadowe

W 1829 r. Mickiewicz mógł wreszcie opuścić Rosję, oficjalnie ze względu na zły stan zdrowia. Podróżował po Niemczech i nie wziął udziału w nieudanym powstaniu z lat 1830–1831. III część „Dziadów” ukończył w 1832 r., a wydał w 1833 r. Ukazał w niej Polskę jako naród pełniący mesjańską rolę wśród narodów Europy.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, Data odczytu: 2026.10.15

9 W 1831 r. Mickiewicz gościł w Śmiełowie jako Adam Mühl

W połowie sierpnia 1831 r. Adam Mickiewicz przyjechał do pałacu Gorzeńskich w Śmiełowie w Wielkopolsce z listami od polskiego poselstwa w Paryżu. Spędził tam 3 tygodnie pod przybranym nazwiskiem Adama Mühla. Z pobytem w tych stronach wiąże się uczucie poety do Konstancji Łubieńskiej, opisywane jako jeden z najbardziej namiętnych epizodów w jego życiu.[9][10][11]

Źródła: Muzeum Narodowe w Poznaniu, Mickiewicz Museum in Śmiełów, <https://mnp.art.pl/en/mickiewicz-museum-in-smielow>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Polski (PAP), Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie świętuje 50-lecie, Data publikacji: 2025.05.07, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; National Geographic Polska, To tu wielki romantyk przeżył wielką namiętność. Co skrywa pałac w Śmiełowie?, Data publikacji: 2025.12.24, Data odczytu: 2026.10.19

10 Od 1832 r. Mickiewicz mieszkał w Paryżu

W 1832 r. Mickiewicz osiadł w Paryżu i napisał tam biblijną prozą „Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego”, czyli moralną interpretację dziejów Polaków. Jego arcydziełem jest „Pan Tadeusz” (1834), opowieść o życiu szlachty na początku XIX w. i o nadziejach, jakie Polacy wiązali z Napoleonem.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, Data odczytu: 2026.10.15

11 W 1834 r. Mickiewicz ożenił się z Celiną Szymanowską

W 1834 r. Adam Mickiewicz ożenił się z Celiną Szymanowską, urodzoną w 1812 r. córką Marii Szymanowskiej. Ślub odbył się 2 lata po przybyciu poety do Paryża w 1832 r. W 1839 r. Mickiewicz wyjechał z żoną i dziećmi do Lozanny. Był to dla rodziny trudny okres, naznaczony kłopotami finansowymi.[12][3]

Źródła: Porta Polonica, Madame Szymanowska and Goethe – a burning love?, <https://porta-polonica.de/en/atlas-of-remembrance-places/madame-szymanowska-and-goethe?page=2>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Linia chronologiczna (Sens liryków lozańskich), Data odczytu: 2026.10.19

12 W 1840 r. zaczął wykładać w Collège de France

W 1839 r. Mickiewicz został profesorem literatury łacińskiej na uniwersytecie w Lozannie, ale rok później zrezygnował, by wykładać literatury słowiańskie w Collège de France w Paryżu. W 1844 r. odsunięto go od wykładów, bo głosił mistyczne nauki Andrzeja Towiańskiego. Został wtedy bibliotekarzem w Bibliotece Arsenatu.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, Data odczytu: 2026.10.15

13 29 marca 1848 r. Mickiewicz zawiązał w Rzymie Legion Polski

29 marca 1848 r. Adam Mickiewicz wraz z kilkunastoma zwolennikami podpisał w Rzymie akt zawiązania Legionu Polskiego. Przedstawił też demokratyczny program polityczny dla wolnej Polski. Na początku 1848 r. poeta przyjechał do Rzymu, by przekonać nowego papieża do wsparcia sprawy wolności Polski. 10 kwietnia 1848 r. Legion Mickiewicza wyruszył z Rzymu do Mediolanu.[13][1]

Źródła: Muzeum Historii Polski, Kalendarz dat: 1848, <https://dzieje.pl/kalendarz-dat/1848>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz , Data odczytu: 2026.10.19

14 W 1849 r. redagował radykalną gazetę „Trybuna Ludów”

Od marca do października 1849 r. Mickiewicz redagował w Paryżu radykalną gazetę „La Tribune des Peuples” („Trybuna Ludów”). We wrześniu 1855 r. książę Adam Czarotorski wysłał go do Turcji, by godził zwaśnione grupy Polaków przed wojną krymską. Do Stambułu poeta dołączył razem z synem księcia, Władysławem Czarotorskim.[2][14]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, <https://www.britannica.com/biography/Adam-Mickiewicz-Polish-poet>, Data odczytu: 2026.10.15, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Polski, Tajemnica śmierci Mickiewicza: wśród podejrzanych cholera, Rosjanie i... rodacy , Data publikacji: 2020.11.26, Data odczytu: 2026.10.19

„Pan Tadeusz”, „Dziady” i inne dzieła

15 Pełny tytuł „Pana Tadeusza” wymienia lata 1811 i 1812

Pierwsze wydanie „Pana Tadeusza” z 1834 r. nosi tytuł „Pan Tadeusz czyli Ostatni zajazd na Litwie. Historia szlachecka z r. 1811 i 1812 we dwunastu księgach wierszem”. Książkę wydrukowano w Paryżu w drukarni A. Pinarda. Zdigitalizowany 1. tom tego wydania udostępnia Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Łódzkiego.[15][8]

Źródła: Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Łódzkiego, Pan Tadeusz czyli Ostatni zajazd na Litwie, T. I (Paryż 1834), <https://bcuul.lib.uni.lodz.pl/dlibra/publication/83802/edition/75290/content>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Polskie Radio, Poland's national bard Adam Mickiewicz was born 225 years ago , Data publikacji: 2023.12.24, Data odczytu: 2026.10.19

16 Pierwodruk „Pana Tadeusza” ukazał się 28 czerwca 1834 r.

Pierwodruk „Pana Tadeusza” ukazał się 28 czerwca 1834 r. nakładem paryskiej oficyny Aleksandra Jełowickiego. Według kolekcjonerki cytowanej w audycji Narodowego Centrum Kultury egzemplarze trafiły do paryskich księgarń w sierpniu 1834 r. Na wystawie online z 2021 r. pokazano 12 najstarszych edycji poematu, nawiązując w ten sposób do 12 ksiąg utworu.[16][17]

Źródła: Muzeum Historii Polski, Najstarsze wydania „Pana Tadeusza” na wystawie online , Data publikacji: 2021.05.13, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Narodowe Centrum Kultury, Audycje Kulturalne: 150 wydań „Pana Tadeusza” z okazji 190. rocznicy premiery dzieła , Data odczytu: 2026.10.19

17 W 1999 r. rękopis „Pana Tadeusza” wykupiono za 200 tys. dolarów

Po śmierci poety rękopis „Pana Tadeusza” trafił do jego syna Władysława, który w latach 70. XIX w. sprzedał go rodzinie Tarnowskich. W 1939 r. Tarnowscy złożyli go w depozycie Ossolineum. W 1999 r., dzięki gminie Wrocław, zapłacono za rękopis 200 tys. dolarów, a pozostałe 2/3 jego wartości Tarnowscy przekazali Ossolineum w darze.[18]

Źródło: Muzeum Historii Polski, Rękopis „Pana Tadeusza” po 10 latach starań dostępny dla wszystkich , Data odczytu: 2026.10.15

18 Rękopis „Pana Tadeusza” przetrwał wojnę dzięki zatrzymanemu transportowi

Od 2016 r. rękopis „Pana Tadeusza” można oglądać w Muzeum „Pana Tadeusza” w Kamienicy Pod Żłotym Słońcem we Wrocławiu. W czasie II wojny światowej przechowywano go w Ossolineum we Lwowie, skąd Niemcy próbowali go wywieźć. Transport utknął w Zagrodnie na Dolnym Śląsku, gdzie Polacy odnaleźli rękopis i zwrócili go Ossolineum.[18]

Źródło: Muzeum Historii Polski, Rękopis „Pana Tadeusza” po 10 latach starań dostępny dla wszystkich , Data odczytu: 2026.10.15

19 Premiera „Dziadów” Dejmka odbyła się 25 listopada 1967 r.

Premiera „Dziadów” Mickiewicza w reżyserii Kazimierza Dejmka w Teatrze Narodowym w Warszawie odbyła się 25 listopada 1967 r., w wigilię rocznicy śmierci poety. Pierwotnie planowano ją na 7 listopada 1967 r. Po 4 pierwszych przedstawieniach Dejmek usłyszał, że spektakl może być grany tylko raz w tygodniu.[19]

Źródło: Muzeum Historii Polski, 50 lat temu w Teatrze Narodowym w Warszawie odbył się ostatni spektakl „Dziadów” w reż. K. Dejmka , Data publikacji: 2018.01.30, Data odczytu: 2026.10.19

20 Ostatni spektakl „Dziadów” 30 stycznia 1968 r. zgromadził tłumy

Ostatnie przedstawienie „Dziadów” Mickiewicza w inscenizacji Dejmka odbyło się 30 stycznia 1968 r. i zgromadziło tłumy. Od 1 lutego spektakl zawieszono. W ciągu 2 tygodni w Warszawie zebrano ponad 3 tys. podpisów w proteście, a we Wrocławiu ponad tysiąc. Wiec 8 marca 1968 r. na Uniwersytecie Warszawskim stał się początkiem tzw. wydarzeń marcowych.[19]

Źródło: Muzeum Historii Polski, 50 lat temu w Teatrze Narodowym w Warszawie odbył się ostatni spektakl „Dziadów” w reż. K. Dejmka , Data publikacji: 2018.01.30, Data odczytu: 2026.10.19

21 W 2023 r. ukazał się dwujęzyczny wybór 27 wierszy metafizycznych

W 2023 r. wydawnictwo Brill Schöningh w Paderborn wydało polsko-angielski wybór 27 wierszy Adama Mickiewicza pt. „Metaphysical Poems”. Książkę prezentuje Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie, a zredagowali ją Jerzy Fiećko i Mateusz Stróżyński. Wybrane utwory dotyczą tematów religijnych, mistycznych, filozoficznych i egzystencjalnych.[20]

Źródło: Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie, Metaphysical Poems , Data odczytu: 2026.10.19

Śmierć w Stambule i dwa pogrzeby

22 Mickiewicz zmarł w 1855 r. w Konstantynopolu

Adam Mickiewicz zmarł 26 listopada 1855 r. w Konstantynopolu, dzisiejszym Stambule, podczas misji w Turcji, gdzie miał godzić Polaków szykujących się do walki po stronie sojuszników w wojnie krymskiej. Britannica pisze, że nie przeżył tej podróży. Miał 56 lat.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz , Data odczytu: 2026.10.15

23 Przyczyna śmierci Mickiewicza w 1855 r. budzi wątpliwości

Zintegrowana Platforma Edukacyjna podaje, że Adam Mickiewicz zmarł w 1855 r. najprawdopodobniej na cholere. Muzeum Historii Polski zwraca jednak uwagę, że jesienią 1855 r. w Konstantynopolu cholery nie było. Poeta przebywał w Imperium Osmańskim zaledwie 2 miesiące, a chorować zaczął już w obozie wojskowym. Okoliczności jego śmierci do dziś nie zostały jednoznacznie ustalone.[4][14][21]

Źródła: Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Linia chronologiczna (Sens liryków łożańskich), <https://zpe.gov.pl/watek/LP491JJ1BM/193/a/linia-chronologiczna/D333VAPQV>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Polski, Tajemnica śmierci Mickiewicza: wśród podejrzanych cholera, Rosjanie i... rodacy, Data publikacji: 2020.11.26, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Ambasada RP w Ankarze, Adam Mickiewicz, Data publikacji: 2020.06.04, Data odczytu: 2026.10.19

24 Ciało Mickiewicza płynęło do Francji parowcem Eufrat

30 grudnia 1855 r., miesiąc po śmierci, ciało Adama Mickiewicza wyruszyło z Konstantynopola na pokładzie francuskiego parowca Eufrat. Przeniesienie zwłok na statek miało uroczysty charakter. Pogrzeb poety w Paryżu odbył się w poniedziałek 21 stycznia 1856 r.[14][21]

Źródła: Muzeum Historii Polski, Tajemnica śmierci Mickiewicza: wśród podejrzanych cholera, Rosjanie i... rodacy, Data publikacji: 2020.11.26, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Ambasada RP w Ankarze, Adam Mickiewicz, Data publikacji: 2020.06.04, Data odczytu: 2026.10.19

25 Ekshumacji Mickiewicza w Montmorency przyglądał się Asnyk

Starania o przeniesienie ciała Adama Mickiewicza z Francji na Wawel podjęto w 1883 r. Ekshumację przeprowadzono 27 i 28 czerwca w Montmorency, tuż przed drugim pogrzebem 4 lipca 1890 r. Jednym ze świadków ekshumacji był m.in. poeta Adam Asnyk. Drugi pogrzeb Mickiewicza odbył się w Krakowie, na Wawelu.[14][22]

Źródła: Muzeum Historii Polski, Tajemnica śmierci Mickiewicza: wśród podejrzanych cholera, Rosjanie i... rodacy, Data publikacji: 2020.11.26, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Instytut Polonika, Muzeum Adama Mickiewicza w Stambule. Coś ty nad Bosforem czynił Mickiewicz? , Data odczytu: 2026.10.19

26 Od 1890 r. Mickiewicz spoczywa na Wawelu

W 1890 r. sprowadzono z Paryża szczątki Adama Mickiewicza i z tej okazji urządzono w katedrze na Wawelu Kryptę Wieszczów Narodowych. W 1927 r. obok Mickiewicza pochowano Juliusza Słowackiego. W 1993 r. przy wejściu do krypty stanął pomnik Cypriana Kamila Norwida, a w 2001 r. złożono tam urnę z ziemią z jego paryskiego grobu.[23]

Źródło: Parafia Archikatedralna na Wawelu, Katedra wieszczów i bohaterów narodowych, Data odczytu: 2026.10.15

Muzea Adama Mickiewicza

27 Muzeum w Śmiełowie działa od 27 lipca 1975 r.

Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie zainaugurowało działalność 27 lipca 1975 r., po kilkuletnim remoncie prowadzonym przez Muzeum Narodowe w Poznaniu. PAP nazywa je jedynym w kraju muzeum wieszcz. Mieści się w klasycystycznym pałacu z końca XVIII w. projektu Stanisława Zawadzkiego, otoczonym ogrodem krajobrazowym o powierzchni blisko 14 ha.[10][24]

Źródła: Muzeum Historii Polski (PAP), Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie świętuje 50-lecie, Data publikacji: 2025.05.07,

Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Narodowe w Poznaniu, Mickiewicz Museum in Śmietów , Data odczytu: 2026.10.19

28 Muzeum Literatury w Warszawie otwarto w 1950 r.

Muzeum Literatury w Warszawie otwarto w 1950 r. dzięki staraniom Aleksandra Semkowicza, a pierwszą wystawę urządzono w 1953 r. Początkowo nosiło imię Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego. Od 1960 r. przygotowuje też wystawy o innych pisarzach, a obecną nazwę nosi od 1971 r. W 1992 r. pomogło otworzyć Muzeum Adama Mickiewicza w Nowogrodzku na Białorusi.[25]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), The Adam Mickiewicz Museum of Literature in Warsaw , Data publikacji: 2003.06.08, Data odczytu: 2026.10.19

29 Muzeum Literatury pokazuje wystawę „Adam Mickiewicz 1798–1855”

Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie ma stałą wystawę „Adam Mickiewicz 1798–1855”. W dziale rękopisów przechowuje rękopis „Grażyny”, karty „Pana Tadeusza”, wiersze i listy poety. Biblioteka muzeum gromadzi dzieła Mickiewicza oraz zbiory związane z Biblioteką Polską i Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu.[25]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), The Adam Mickiewicz Museum of Literature in Warsaw , Data publikacji: 2003.06.08, Data odczytu: 2026.10.19

30 Muzeum Mickiewicza w Stambule otwarto w 1955 r.

Muzeum Adama Mickiewicza w Stambule urządzono w listopadzie 1955 r., w 100. rocznicę śmierci poety. Dom, w którym zmarł, uległ zniszczeniu w wielkim pożarze Pery w 1870 r., a później go odbudowano. W dawnej piwnicy, gdzie przez miesiąc spoczywało ciało wieszczą, utworzono pamiątkową kryptę. Jedną z wystaw opisuje pobyt poety w obozie wojskowym w Burgas w październiku 1855 r.[21][22]

Źródła: Ambasada RP w Ankarze, Adam Mickiewicz , Data publikacji: 2020.06.04, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Instytut Polonika, Muzeum Adama Mickiewicza w Stambule. Coś ty nad Bosforem czynił Mickiewicz? , Data odczytu: 2026.10.19

31 Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu powstało w 1903 r.

W 1903 r. w siedzibie Biblioteki Polskiej w Paryżu powstało Muzeum Adama Mickiewicza. Założono je z inicjatywy najstarszego syna poety, Władysława, który udostępnił wszystkie pamiątki po ojcu. Władysław Mickiewicz kierował paryską biblioteką w latach 1899–1926. Sama Biblioteka Polska powstała w 1838 r. z inicjatywy czołowych przedstawicieli Wielkiej Emigracji.[26]

Źródło: Instytut Polonika, Biblioteka Polska w Paryżu , Data odczytu: 2026.10.19

Pomniki i pamięć

32 Pomnik Mickiewicza w Krakowie odsłonięto 26 czerwca 1898 r.

Pomnik Adama Mickiewicza na Rynku Głównym w Krakowie odsłonięto 26 czerwca 1898 r., w setną rocznicę urodzin wieszczą, w obecności jego córki i syna. Na konkurs zgłoszono 27 prac, które w kwietniu 1882 r. pokazano w Sukiennicach. W kolejnym konkursie, rozstrzygniętym 16 stycznia 1888 r., Teodor Rygier otrzymał II nagrodę, a do realizacji wybrano jego inny, tylko wyróżniony projekt.[27]

Źródło: Urząd Miasta Krakowa, Pomnik Adama Mickiewicza , Data publikacji: 2013.12.11, Data odczytu: 2026.10.19

33 W 1940 r. Niemcy zniszczyli krakowski pomnik Mickiewicza

17 sierpnia 1940 r. Niemcy zniszczyli pomnik Adama Mickiewicza, stojący na krakowskim Rynku od 1898 r. Usuwanie monumentu trwało 5 dni. Rekonstrukcję odstonięto 26 listopada 1955 r., w 100. rocznicę śmierci poety. Na wielostopniowym cokole stoją 4 postacie alegoryczne, m.in. symbolizująca Ojczyznę.[28][27]

Źródła: Muzeum Historii Polski, 85 lat temu Niemcy zniszczyli pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie , Data publikacji: 2025.08.17, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Urząd Miasta Krakowa, Pomnik Adama Mickiewicza , Data publikacji: 2013.12.11, Data odczytu: 2026.10.19

34 Pomnik Mickiewicza w Warszawie odstonięto w milczeniu w 1898 r.

Pomnik Adama Mickiewicza przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie odstonięto 24 grudnia 1898 r. o godz. 10 w obecności ok. 12 tys. osób. Milczącej ceremonii towarzyszyła „Modlitwa” i inne utwory z opery „Halka” Moniuszki, grane przez orkiestrę. Pomnik stał na miejscu już od września 1898 r. i przez 3 miesiące czekał na rocznicę urodzin wieszczka.[29]

Źródło: Muzeum Historii Polski, 125 lat temu w Warszawie odstonięto pomnik Adama Mickiewicza , Data publikacji: 2023.12.24, Data odczytu: 2026.10.19

35 Figura Mickiewicza w Warszawie ma 420 cm wysokości

Figura Adama Mickiewicza na warszawskim pomniku ma 420 cm wysokości, a cały pomnik z granitowym postumentem mierzy ok. 10 m. Wykonawcą monumentu był Cyprian Godebski, a na jego budowę w ciągu zaledwie 2 miesięcy zebrano niemal 236 tys. rubli. Po upadku Powstania Warszawskiego niemieckie oddziały burzące pocięły pomnik na fragmenty. Zrekonstruowany monument odstonięto 28 stycznia 1950 r. w ramach Roku Mickiewiczowskiego.[29]

Źródło: Muzeum Historii Polski, 125 lat temu w Warszawie odstonięto pomnik Adama Mickiewicza , Data publikacji: 2023.12.24, Data odczytu: 2026.10.19

36 Imię Mickiewicza nosi od 2000 r. Instytut Adama Mickiewicza

Instytut Adama Mickiewicza powstał w 2000 r. z inicjatywy ministra kultury i dziedzictwa narodowego oraz ministra spraw zagranicznych. To narodowa instytucja kultury, której celem jest inicjowanie międzynarodowej wymiany kulturalnej. Imię poety nosi też Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który otrzymał je w 1955 r., za kadencji rektora Jerzego Suszki.[30][31]

Źródła: Instytut Adama Mickiewicza, About the Institute, <https://iam.pl/en/about-the-institute>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Życie Uniwersyteckie nr 5 (188) , Data publikacji: 2009.05, Data odczytu: 2026.10.19

Adam Mickiewicz w liczbach

Parametr | Wartość

Data urodzenia | 24 grudnia 1798 r.

Założenie Towarzystwa Filomatów | 1817 r.

Pierwodruk „Pana Tadeusza” | 28 czerwca 1834 r.

Akt zawiązania Legionu Polskiego w Rzymie | 29 marca 1848 r.

Data śmierci | 26 listopada 1855 r.

Drugi pogrzeb na Wawelu | 4 lipca 1890 r.

Cena rękopisu „Pana Tadeusza” (1999) | 200 tys. dolarów

Odświeżenie pomnika w Warszawie | 24 grudnia 1898 r., ok. 12 tys. osób

Wysokość figury na pomniku w Warszawie | 420 cm

Otwarcie muzeum w Śmiełowie | 27 lipca 1975 r.

Źródła danych: Encyclopaedia Britannica, Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Muzeum Historii Polski (dzieje.pl), Muzeum Narodowe w Poznaniu. Stan na 19 października 2026 r.

Mity i fakty o Mickiewiczu

FAŁSZ

„Mickiewicz walczył w powstaniu listopadowym”

Gdy wybuchło powstanie z lat 1830–1831, Mickiewicz podróżował po Niemczech i nie wziął w nim udziału. W sierpniu 1831 r. gościł w Śmiełowie w Wielkopolsce pod przybranym nazwiskiem.[2][24]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz,
<https://www.britannica.com/biography/Adam-Mickiewicz-Polish-poet>, Data odczytu: 2026.10.15, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Narodowe w Poznaniu, Mickiewicz Museum in Śmiełów , Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Mickiewicz napisał „Pana Tadeusza” na Litwie”

Poeta ukończył poemat w 1834 r. w Paryżu. Po jego śmierci rękopis przechowywał w paryskim mieszkaniu najstarszy syn poety, Władysław.[18]

Źródło: Muzeum Historii Polski, Rękopis „Pana Tadeusza” po 10 latach starań dostępny dla wszystkich , Data odczytu: 2026.10.15

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Mickiewicz zmarł i został pochowany w Paryżu”

Poeta zmarł 26 listopada 1855 r. w Konstantynopolu. W Paryżu odbył się jego pierwszy pogrzeb (21 stycznia 1856 r.), ale 4 lipca 1890 r. ciało złożono na Wawelu.[14]

Źródło: Muzeum Historii Polski, Tajemnica śmierci Mickiewicza: wśród podejrzanych cholera, Rosjanie i... rodacy , Data publikacji: 2020.11.26, Data odczytu: 2026.10.19

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Mickiewicz na pewno zmarł na cholerę”

Cholera podaje się jako najbardziej prawdopodobną przyczynę, ale jesienią 1855 r. w Konstantynopolu nie było epidemii cholery, a okoliczności śmierci do dziś nie wyjaśniono jednoznacznie.[14][3]

Źródła: Muzeum Historii Polski, Tajemnica śmierci Mickiewicza: wśród podejrzanych cholera, Rosjanie i... rodacy , Data publikacji: 2020.11.26, Data odczytu: 2026.10.19; Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Linia chronologiczna , Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Pomnik Mickiewicza stoi na krakowskim Rynku nieprzerwanie od 1898 r.”

Niemcy zniszczyli pomnik 17 sierpnia 1940 r., a jego rekonstrukcję odstonięto dopiero 26 listopada 1955 r.[27]

Źródło: Urząd Miasta Krakowa, Pomnik Adama Mickiewicza , Data publikacji: 2013.12.11, Data odczytu: 2026.10.19

Źródła

1. Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz. Adres: <https://www.britannica.com/biography/Adam-Mickiewicz-Polish-poet>. Data odczytu: 2026.10.15.
2. Encyclopaedia Britannica, Adam Mickiewicz, <https://www.britannica.com/biography/Adam-Mickiewicz-Polish-poet>, Data odczytu: 2026.10.15. Data odczytu: 2026.10.19.
3. Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Linia chronologiczna (Sens liryków łożańskich). Adres: <https://zpe.gov.pl/watek/LP491JJ1BM/193/a/linia-chronologiczna/D333VAPQV>. Data odczytu: 2026.10.19.
4. Zintegrowana Platforma Edukacyjna, Linia chronologiczna (Sens liryków łożańskich), <https://zpe.gov.pl/watek/LP491JJ1BM/193/a/linia-chronologiczna/D333VAPQV>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
5. Muzeum Historii Polski, W Mińsku uroczystość w 215. rocznicę urodzin Walentego Wańkowicza. Adres: <https://dzieje.pl/node/39092>. Data publikacji: 2015.05.12. Data odczytu: 2026.10.19.
6. Monitor Polski, Uchwała Sejmu RP z dnia 17 listopada 2021 r. w sprawie ustanowienia roku 2022 Rokiem Romantyzmu Polskiego (M.P. 2021 poz. 1095). Adres: <https://eli.gov.pl/eli/MP/2021/1095/ogl/pol/pdf>. Data publikacji: 2021.11.30, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
7. Muzeum Historii Polski, W 210. rocznicę urodzin Zygmunta Krasińskiego na grobie poety złożono kwiaty od prezydenta. Adres: <https://dzieje.pl/dziedzictwo-kulturowe/w-210-rocznice-urodzin-zygmunta-krasinskiego-na-grobie-poety-zlozono-kwiaty>. Data publikacji: 2022.02.19. Data odczytu: 2026.10.19.
8. Polskie Radio, Poland's national bard Adam Mickiewicz was born 225 years ago. Adres: <https://polskieradio.pl/395/7791/Artykul/3305319,poland-s-national-bard-adam-mickiewicz-was-born-225-years-ago>. Data publikacji: 2023.12.24, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
9. Muzeum Narodowe w Poznaniu, Mickiewicz Museum in Śmiełów, <https://mnp.art.pl/en/mickiewicz-museum-in-smielow>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
10. Muzeum Historii Polski (PAP), Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie świętuje 50-lecie. Adres: <https://dzieje.pl/node/163702>. Data publikacji: 2025.05.07, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
11. National Geographic Polska, To tu wielki romantyk przeżył wielką namiętność. Co skrywa pałac w Śmiełowie?. Adres: <https://www.national-geographic.pl/traveler/kierunki/to-tu-wielki-romantyk-przezyl-wielka-namietnosc-co-skrywa-palac-w-smielowie/>. Data publikacji: 2025.12.24. Data odczytu: 2026.10.19.
12. Porta Polonica, Madame Szymanowska and Goethe – a burning love?, <https://porta-polonica.de/en/atlas-of-remembrance-places/madame-szymanowska-and-goethe?page=2>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
13. Muzeum Historii Polski, Kalendarz dat: 1848, <https://dzieje.pl/kalendarz-dat/1848>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
14. Muzeum Historii Polski, Tajemnica śmierci Mickiewicza: wśród podejrzanych cholera, Rosjanie i... rodacy. Adres: <https://dzieje.pl/node/121642>. Data publikacji: 2020.11.26. Data odczytu: 2026.10.19.
15. Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Łódzkiego, Pan Tadeusz czyli Ostatni zajazd na Litwie, T. I (Paryż 1834), <https://bcu.lib.uni.lodz.pl/dlibra/publication/83802/edition/75290/content>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.

16. Muzeum Historii Polski, Najstarsze wydania „Pana Tadeusza” na wystawie online. Adres: <https://dzieje.pl/node/126634>. Data publikacji: 2021.05.13, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
17. Narodowe Centrum Kultury, Audycje Kulturalne: 150 wydań „Pana Tadeusza” z okazji 190. rocznicy premiery dzieła. Adres: <https://audycjekulturalne.pl/wp-content/uploads/2024/10/150-wydan-„Pana-Tadeusza-z-okazji-190.-rocznicy-premiery-dzie-la.pdf>. Data odczytu: 2026.10.19.
18. Muzeum Historii Polski, Rękopis „Pana Tadeusza” po 10 latach starań dostępny dla wszystkich. Adres: <https://dzieje.pl/node/38341>. Data odczytu: 2026.10.15.
19. Muzeum Historii Polski, 50 lat temu w Teatrze Narodowym w Warszawie odbył się ostatni spektakl „Dziadów” w reż. K. Dejmką. Adres: <https://dzieje.pl/node/85387>. Data publikacji: 2018.01.30. Data odczytu: 2026.10.19.
20. Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie, Metaphysical Poems. Adres: <https://cbh.pan.pl/pl/node/1864>. Data odczytu: 2026.10.19.
21. Ambasada RP w Ankarze, Adam Mickiewicz. Adres: <https://www.gov.pl/web/turcja/adam-mickiewicz>. Data publikacji: 2020.06.04. Data odczytu: 2026.10.19.
22. Instytut Polonika, Muzeum Adama Mickiewicza w Stambule. Coś ty nad Bosforem czynił Mickiewicz? Adres: <https://polonika.pl/polonik-tygodnia/muzeum-adama-mickiewicza-w-stambule-cos-ty-nad>. Data odczytu: 2026.10.19.
23. Parafia Archikatedralna na Wawelu, Katedra wieszczów i bohaterów narodowych. Adres: <https://www.katedra-wawelska.pl/historia-katedry/katedra-wieszczow-i-bohaterow-narodowych/>. Data odczytu: 2026.10.15.
24. Muzeum Narodowe w Poznaniu, Mickiewicz Museum in Śmiełów. Adres: <https://mnp.art.pl/en/mickiewicz-museum-in-smielow>. Data odczytu: 2026.10.19.
25. Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), The Adam Mickiewicz Museum of Literature in Warsaw. Adres: <https://culture.pl/en/place/the-adam-mickiewicz-museum-of-literature-in-warsaw>. Data publikacji: 2003.06.08. Data odczytu: 2026.10.19.
26. Instytut Polonika, Biblioteka Polska w Paryżu. Adres: <https://polonika.pl/polonik-tygodnia/biblioteka-polska-w-paryzu>. Data odczytu: 2026.10.19.
27. Urząd Miasta Krakowa, Pomnik Adama Mickiewicza. Adres: <https://krakow.pl/miasto-z-kultura/72764,artykul,pomnik-adama-mickiewicza.html>. Data publikacji: 2013.12.11. Data odczytu: 2026.10.19.
28. Muzeum Historii Polski, 85 lat temu Niemcy zniszczyli pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie. Adres: <https://dzieje.pl/node/165082>. Data publikacji: 2025.08.17, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
29. Muzeum Historii Polski, 125 lat temu w Warszawie odświeżono pomnik Adama Mickiewicza. Adres: <https://dzieje.pl/node/154131>. Data publikacji: 2023.12.24. Data odczytu: 2026.10.19.
30. Instytut Adama Mickiewicza, About the Institute, <https://iam.pl/en/about-the-institute>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
31. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Życie Uniwersyteckie nr 5 (188). Adres: https://www.uniwersyteckie.pl/sites/default/files/archiwum-ZU/pdf/ZU_05_2009_ENG_1.pdf. Data publikacji: 2009.05. Data odczytu: 2026.10.19.